

ריפוי בעיסוק וטיפול בליקוי בויסות חושי (sensory modulation disorder)

מערכות החוש הן הדרך שלנו לקלוט את העולם שסביבנו, באמצעותן אנחנו מפרשים את המתרחש ומתאימים את ההתנהגות שלנו. המערכות המוכרות הן מערכת השמיעה, הראיה, הטעם, הריח והמגע. בנוסף קיימות שתי מערכות פחות מוכרות שהן מערכת התנועה והתחושה העמוקה.

כחמישה אחוזים מהאוכלוסיה סובלים מליקוי בויסות חושי, אלו אנשים שמערכות החוש שלהם אינן מאוזנות, הם מתקשים לקלוט את הגירויים החושים בצורה המתאימה ועל כן ההתנהגות שלהם לא מותאמת לסיטואציה. הליקוי בויסות החושי יכול להופיע בחלק ממערכות החוש או בכלן.

חשוב לדעת!

לכולנו העדפות חושיות ולא כל העדפה חושית מעידה על ליקוי בויסות חושי, כאשר העדפות אלו מפריעות לאדם לתפקד מומלץ לפנות לטיפול

איך ליקוי בויסות חושי _ משפיע על החיים שלי?
אנשים עם ליקוי בויסות חושי מתמודדים עם אתגרים מדי יום. כל פעילות יומיומית פשוטה עשויה להיות קשה עבורם. קיימים שלושה סוגים של ליקויים בויסות חושי:

- 1. רגישות יתר חושית**- אנשים אלו חווים את הגירוי החושי בעוצמה רבה יותר ולמשך זמן ארוך יותר, תחושות שרוב האנשים לא מייחסים להן חשיבות נחוות אצל אנשים עם רגישות חושית כמפריעות ומציקות. לדוגמא לאנשים עם רגישות יתר במערכת המגע יכול להיות קשה ללבוש בגדים עם תוויות, הם יכולים לחוש אי נוחות בזמן שטיפת פנים או להמנע ממגע עם הסובבים אותם. דמיינו את עצמכם הולכים עם אבן בנעל כל היום, קשה להתנהג בצורה מתאימה כשיש משהו שכל כך מפריע.
- 2. תת רגישות חושית**- אנשים אלו זקוקים לגרייה חושית רבה בכדי להגיב, לעיתים הם לא יגיבו כלל לגרייה אם היא לא בעוצמה גבוהה מאוד. הם עשויים שלא להרגיש כשנוגעים בהם, יכולים ליפול ולא לחוש כאב, לעיתים לא יחושו טעמים של אוכל ולא יבדילו בין סוגים שונים של ריחות.
- 3. חיפוש חושי**- לאנשים אלו צורך חזק לספק לגופם כמות רבה מאוד של גרייה חושית, הם עשויים להיות באי שקט ולא להפסיק עד שגופם יקבל את הגרייה הרצויה. הם יכולים לחפש תחושה בכל אחת ממערכות החוש- למשל חיפוש של תנועה, מגע או רעש חזק.

הקשיים בויסות חושי הם "שקופים", ילדים ומבוגרים אלו מתנהלים בחייהם עם המגבלה ולעיתים קרובות האנשים בסביבתם אינם מבינים אותם, לא מכירים את המגבלה ומתקשים לעזור להם.

איך מרפא/ה בעיסוק תוכל לעזור לי?
מרפאים בעיסוק עברו הכשרה מקיפה והם היחידים המורשים על ידי משרד הבריאות לאבחן ליקוי בויסות חושי ולהבדיל בין קשיים אלו לקשיים אחרים כדוגמת קשיי קשב או

קשיים רגשיים.

הליך הטיפול מתחיל באבחון בו מתבצעת הערכה מקיפה של התפקוד באמצעות תצפית וקבלת מידע מהסביבה ומשאלונים ייחודיים. רצוי לבקש אבחון של מרפאה בעיסוק הכוללת התייחסות ספציפית לנושא הויסות החושי.
לאחר קבלת האבחנה מותאמת תוכנית טיפול ייחודית בהתאם לצרכי המטופל.

איך מרפאה/ בעיסוק יכול לסייע?

1. הבנת הקושי- הטיפול מתחיל בהדרכה של המטופל ובני משפחתו בנוגע לאבחנה והעלאת המודעות לצרכים החושיים שלו. כשהמטופל וסביבתו מבינים יותר את הסיבה להתנהגות שלו הרבה יותר קל להתמודד עם הקשיים. במקרה של ילדים ניתנת הדרכה גם לצוות החינוכי.
2. התאמת הסביבה- הסביבה שלנו מספקת מגוון גירויים חושיים שעלולים להפריע לתפקוד. ביצוע התאמות פשוטות יכול לאפשר למטופל השתתפות בפעילות. לדוגמא- החלפת סוג התאורה יכול להקל על אנשים עם רגישות בחוש הראיה, הפחתת רעשי רקע באמצעות כיבוי מכשירי חשמל, סגירת החלונות והדלת יכולה להקל על מטופלים עם רגישות שמיעתית.
3. שימוש בגרייה חושית- במידת הצורך ניתן לבצע פעילויות חושיות אשר מאפשרות לאדם להתמודד עם הקשיים בוויסות החושי, קיימים מגוון סוגים של גרייה חושית וחשוב שהתאמת הגרייה החושית תבצע על ידי מרפאה בעיסוק בהתאם לצרכי המטופל. דוגמא לפעילות המאפשרת תחושה עמוקה אשר יכולה לסייע לילד עם רגישות למגע היא קפיצה על פוף, לאדם המחפש תנועה יומלץ על השתתפות בפעילות פיזית כגון טיפוס או ריצה.

רוצים לדעת עוד?

ברשת קיימת הצפת מידע בתחום הויסות החושי- מומלץ לקבל מידע מקצועי ממרפאים בעיסוק בלבד.

• קישור לנייר העמדה <http://www.isot.org.il/article.aspx?id=35715&catid=34879>

• עצות להורים לילדים עם קשיים בוויסות חושי

<https://adhdshop.co.il/2018/04/how-to-help-spd-child>

• איך לעזור לילדים עם קשיים בוויסות חושי בפורים?

<https://healthy.walla.co.il/item/3136974>

אתר הבית של ארגון "סטאר" לויסות חושי, מרכז מחקר וטיפול בהובלת ד"ר לוס

מילר : <https://www.spdstar.org/>

מחפשים מרפאה/ בעיסוק?

ניתן לפנות למרפאה בעיסוק באופן עצמאי ילדים עד גיל 9 זכאים לטיפול בקופות החולים- יש לפנות למחלקה להתפתחות הילד באזור מגוריכם להגשת בקשה.

ודאו שיש למרפאה/ בעיסוק רישיון מטעם משרד הבריאות.

נכתב על ידי: שני יעקבי, מרפאה בעיסוק בעלת תואר שני. מספר רישיון 107267-14. מטפלת בילדים מינקות ועד גיל ההתבגרות. עוסקת באבחון וטיפול בילדים עם קשיי ויסות חושי וקשיי קשב. בנוסף, מעבירה הדרכות הורים והרצאות לאנשי מקצוע. בעלת קליניקה פרטית ומנהלת מכון לריפוי בעיסוק בשירותי בריאות כללית.

